

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 BUDAPEST, V., KOHÁRY-UTCA 4., II. EM.
 Telefonszám: Lipót 974—24.
 Minden pénz a lelkeszt. hivatal címére küldendő.

Felelős szerkesztő:
JÓZAN MIKLÓS
 Munkatársak:
 Botár Imre
 Buzogány Anna
 dr. Csiki Gábor

Megjelenik havonként.
 Előfizetési ára:
 Egy évre 4 pengő

Torda: 1568. **HATÁRKÖVEK** Pozsony: 1848.
 az unitárius egyház történetében. Ezeket a helyeken mondotta ki az országgyűlés előbb Erdélyre, azután egész Magyarországra nézve, hogy az unitárius vallás bevett vallás (recepta religio).

„Jó Pásztor“.

„Én vagyok ama jó pásztor; a jó pásztor az ő életét adja a juhokért.“ János ev. X. 11.

Ez a világ egy óriási nagy akol. Ennek az akolnak összes juhaira egy pásztor visel gondot. Az Isten: a mi őriző pásztorunk. Gyönyörűséges és kies helyen legeltet minket, az ő mezejének juhait. Csak intenie kell s mi őstönös érzéssel megértjük, amit parancsol. És engedelmeskedünk neki. Nincs több olyan pásztor, mint a mi pásztorunk. Még a nyájtól elbogarzott, téveteg báránykát is felkeresi, hogy a saját vesztébe készakarva ne rohanjon. S ha már elfáradt a hosszas bujdosásban s gyenge lábai már-már összeroskadnának, vállára veszi és nagy örömmel viszi haza... Haza, hogy a többiek is, akik biztonságban voltak, sem a tolvaj, sem a farkas nem fenyegette őket, együtt örüljenek Vele, az egész Nyájnak atyai pásztorával. Oh, boldog Akol, boldog világ! Melyik csillagon vettél magadnak tanyát? Mert mi csak álmainkban láttunk tégedet: Egy akol és egy pásztor...

Ez a világ egy óriási nagy akol. Sok-sok ajtó, ablak, nyílás, rés van rajta. S mindeniken kitekintve várjuk ama jó pásztort, akit az atyai Gondviselő felruház a saját képmásával, akinek átadja a maga pásztorbotját, hogy terelgesse az ő nyáját, a juhokat, mint a kecskéket, egyazon szeretettel, megértő lélekkel. És a pásztor meg is jött az idő teljességében. Nem álutakon, nem botorkálva és megtévesztve igyekezett bejutni az akolba, hogy megismerje az ő juhait, hanem a főajtón: mindenikünknek a szíve táján. Megláttuk és megismertük őt. Azóta folyton előttünk jár jó példadással. Halljuk az ő szavát, amint nevünkön nevez és mi követjük őt. Csak intenie kell s mi diadalmas érzéssel megértjük, amit parancsol. És engedelmeskedünk neki. Nincs több olyan pásztor, mint a mi pásztorunk. Kinában Confuciusznak hívták, Indiában Buddhának. Arábiában — Mohamednek. Sinai pusztájában — Mózesnek. A Zendavesta tükörében — Zoroasternek. A bethlehemi csillagos éjszakában pedig — Jézusnak. És ő az ő életét adta a juhokért, hogy bővelkedjünk az ő halálában.

Ez a világ egy óriási nagy akol. Benne kicsiny karám a mi hazánk. És még kisebb lésza a mi unitárius Anyaszentegyházunk. Hetven-nyolcvanezer juhra nem is kell olyan nagy gondviselés, kivált ha minden juh ismeri a maga pásztorát és a pásztor is *esméri* az ő juhait. Itt a pásztornak jól van dolga, mert a juhok maguk is vigyáznak egyik a másikra. Ha veszélyt éreznek, hogyha tolvaj vagy farkas, vagy épen farkasbőrbe öltözött *bárdny* közeledik, csak összedugják a fejüket, de nem rohannak hanyat-homlok a veszedelembé, hanem egységes frontot képezve, állanak ellent a támadónak, a kísértőnek és a lelkek nagy kerítőjének! . . . Egy akol és egy pásztor . . .

Ilyen akolnak pásztora a mi szeretve tisztelt püspökünk, Ferencz József, kienes Kolozsvár városában, ahol a napokban két ország szíve dobban egybe, éltetve őt, ama jó pásztort, aki 91 éves drága életét adta és Isten kegyelméből adja továbbra is — az utolsó lehelletig — az ő juhaiért.

Szerkesztő.

George Fox.

(Jellemrajz — William Penn.)

*Ime egy ember, akit az Isten minden szép-
pel-jóval megáldott. Megértő lélek, aki belát a
mások szívébe és tud uralkodni önmaga felett.*

*Külső alakja egyszerű, de lelki világa mély
és vonzó, mint azoké, akiket valóban Isten maga
küldött. Ahogy a szolgálatban forgolódik, nincs
abban semmi mesterkelt vonás. Igazait, amiket
nagybátran hirdet, nem vegyíti emberi bölcsel-
kedés hitető-beszédével. Mint ember és prédikátor,
senkit nem utánoz. Eredeti a maga nemében.*

*Otthonos a Szentírás magyarázatában is.
Behatol a dolgok mélyére és onnan merít mind-
nyájunk vigasztalásra és épületére igazi tanul-
ságot, megnyugtató, szent harmóniát. Amikor pedig
imádkozik, alakja megnő, arca sugárzik, mint
azoké, akiket boldogít és fölemel az örök isteni
jelenlét. Nem is láttam soha senkit, aki olyan
buzgón tudott volna imádkozni, mint éppen ő.
Ismerte az Istent és bizonyosságot tett róla, mint
aki az Úrnak közvetlen közelében élt. Aki a
szentek szentje előtt áll, az tudja csak, mi az
igazi vallásosság, mi az igazi Istenfélelem.*

*Ilyen harmónikus az ő élete is. Olyan szelid,
nyugodt és elégedett, mint akinek rendben van a
lelkismerete. Öröm és nyereség az ő társaságban
lenni; mert szellemi tekintélyéből nem állít kor-
látot önmaga és embertársai közé. Még a rosszat
is szerető részvétellel dorgálja és türelme majd-
nem határtalan. Irgalmas szamaritánus. Megbo-
csát még az ellenségnek is. Senkit nem sért. Az
elvett rosszért jóval fizet vissza.*

*Százan és ezren tehetnek tanúságot az ő
előkelő szelleme és emberséges modora mellett,
akik velem együtt tisztelték és szeretik őt, soha
el nem muló tiszta szeretettel. Valóban elmond-
hatom, hogy a Teremtő rajta kiváltképpen meg-
dicsőítette a maga képét. Alakját leplezetlen is-
teni fenség sugározza be; de ő ezzel soha vissza
nem él, mert az Anyaszentegyházban viselt ve-
zéri tisztét mindig krisztusi szelidséggel, önmér-
sékléttel és mélységes alázattal tölti bé...
Ecce Homo.*

P. b.

Ti azért így imádkozzatok.

Máté 6 rész 9—13 vers
Miatyánk, ki vagy a meny-
nyekben, szenteltessék meg
a Te neved, jöjjön el...
mindörökké amen.

Milyen régen tanultunk mi imádkozni. És
milyen szerencsétlenség rajtunk, hogy azt is tanul-
nunk kell. Megszégyenít a legkisebb vízer vagy
csermely, mely a forrás vizéből megindul, folydogál
és nem kell tanulnia, hogy lépjen, merre s hogyan
gördüljön vizecseppjein. Lefelé vezet az út — erre
folyik. Az ember imájának forrása a lélek milyen
régen buzog már és mi mégsem tudjuk merre s

hogyan indítsuk el imánkat — pedig adva van út :
fölfelé.

Amióta megtanított imádkozni Anyánk, kinek
ráncos keze, ősz haja valahol, mint egy szent
titok a föld alatt talán porlásnak is indult már,
amióta összefogta kis gyermekkezünket az övébe,
abba a puha, meleg anyai kézbe s ha felgyúltak
este az égen a csillagok, kis ágyunk szélére ülve
elkezdte: Miatyánk ki vagy a mennyekben... s mi
selypítő szóval botorkáltunk álomra vágyó lelan-
kadó szemmel utána: Mi Atyánk...

Óh, azóta elfeledtünk imádkozni.

Mert minden rossz szokásunkat megtartjuk,
de ezt az egy jó szokásunkat — amit édes anyánk
szíve szőtt az életünkbe — mint egy selyemszálat,
fakulni engedték s egyszer elhagytuk. Kinek szo-
kása ma imádkozni? Ugy, ahogyan kell és aho-
gyan egyedül lehet igazán imádkozni? Ki mondja
el naponta legalább egyszer ezt az imát, ami
a mindennapi kenyeret is biztosítja asztalunkra?
Vagy azt várjátok, hogy az imádságot is más vé-
gezze el helyettetek? Kérni nem akartok, de kap-
ni igen?!

Kedves Testvéreim. Jézus sok mindenre taní-
tott bennünket, amit mi nemcsak nem tanultunk
meg, de egyáltalán nem is akarunk megtanulni.
Megtenni pedig még kevésbé. Ezek között pedig
a legkisebb az, hogy legalább imádkozzunk!

Fájdalommal kellett tudomásul vennem, hogy
sok kis gyermek, aki először lép át az iskola kü-
szöbét s először jelenik meg vallástani órán, nem
tudja még a Mi Atyánk imát sem. Ugy látszik a
szülők sem imádkoztak. Rábízták a papra. Majd
ő megtanítja. És ha közben meghal a gyerek —
ki fogja megtanulni s úde csilingelő, meg-meg-
botló hangon imádkozni este... szenteltessék meg
a Te neved...

Lekicsinyehették az imát sokan, de tudjátok
meg, aki nem imádkozik, az úgy látszik nem akar
szóba állani az Istennel. Hogy várja hát, hogy Is-
ten is beszéljen hozzá, szóba álljon vele, amikor
ő elkerüli? ! Hejh pedig emberek, ha ti látnátok
egyszer egy imádkozó család arcát, amikor otthon
este vagy reggel, délben vagy délután összebu-
znak a kicsik és nagyok melegen s arcát a föld-
re fordítva, alázattal imába kezd az apa vagy anya,
ha látnátok utána, hogy milyen kevés gondolat
él, aki sokat imádkozik, hogy rebbenek el a ba-
jok, mint a felijesztett fekete varjúserreg, óh ha
látnátok — ti is imádkoznátok. Nem szégyelnétek,
mert sok helyen szégyelnék, ha rajta kapnák őket.
Szégyenli a mai ember, mintha rosszat tett volna!

Ha rajta kapják az imádkozáson, elrestelli
magát, mintha lopáson érték volna. Tudjátok meg
pedig, hogy életetekben szebbet s jobbat nem te-
hettek, mint ha imádkoztok: »Mi Atyánk, ki a
mennyekben vagy...

Mert ez az imádság hajó, az életenger ha-
jója; erős és biztos, mert a világok legelső Mes-
tere készítette. Hajó az imádság, melyen nem bo-
rul fel életed s lelked egyensúlya soha. Tudjátok
mi az imádság? Nagy, halálos mély szakadék föl-

lött egy keskeny palló, híd. Nincs másutt átjárás. Csak itt az imádságok hidján, a földről az égbe. Tudjátok mi az imádság? A legszentebb ének, a leggyönyörűbb vers, amit legszebben kis gyermeked tud elmondani. Mert nem szavalja.

Emberek, ha semmit nem tudtok, csak imádkozni szívből, felül senki sem mulhat tudásban. Ha semmitek nincsen, csak egy imádságot hordtok szívetekben gazdagabbak vagytok a milliárdosnál; mert ki imádkozik, összeköttetésben él a Mindenség Urával. S bármennyit használtok naponta belőle, mindig annyi marad, amennyi eddig volt. Így hát mindig gazdag, aki imádkozik. Csak azt az egy imát mondjátok el mindig, mit Jézus tanított. Ti pedig testvéreim így imádkozzatok:

Mi Atyánk — Istenünk — ki vagy a mennyekben, szenteltessék meg a te neved. Áldott légy akihez képest földi apáink csak árnyékhoz hasonlóak s mégis ha rájuk gondolunk, jóságos arcára apánknak, anyánknak, fáradt kezeikre, melyekkel értünk dolgoztak, meleg sziveikre, melyekkel szerettek, ha rájuk gondolunk, földi apáinkra, meglágyul a szívünk s áldjuk őket százszor — óh légy áldott Atyánk, ki a mennyekben vagy. Erre gondolatok, mikor kimondjátok, **Mi Atyánk a mennyben.** A menny nincsen távol. Itt van közlünkben, szívünk közepében, ott ahol szeretünk. Mert az Atya neve nem más, mint: Szeretet. Ezért legyen áldott s szenteltessék Úram meg a Te szent neved.

Jöjjön el a Te országod. Ez a mi álmunk, a Te országod: a Béke országa. A Béke világa. A béke élete. A béke boldogsága. A béke csendessége. A béke szelidsége. A béke jósága. A háragyalan szomszédság. A nem irigy rokonság. A megpértő házasság. A háború nélküli föld. A szívünkben kötött békesség. Ezért imádkozzatok: **Jöjjön el a Te országod és abban: Legyen meg a Te akaratod.** Ezt nem értjük Uram. Mert a Te akaratod más, mint a mienk. A Te akaratod a jóság, a mienk a rossz akarat. A Te akaratod a segítség, a mienk a könyörtelenség. A Te akaratod tisztalelkűség, a mienk csak testi tisztaság. A Te akaratod a boldogság a földön úgy, amint a mennyben is. A mi akaratunk, akár a földön vagyunk akár a mennyben leszünk az, hogy boldogtalanná tegyünk a helyet is, ahol élünk. Nekünk fáj a Te akaratod. Pedig azért fájdalmas az életünk is. Imádkozzatok boldogtalannak emberek: legyen meg a Te akaratod.

A mi mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma. Kérjük s Te kérés nélkül is megadod. Ezért kérünk, mert éhesek vagyunk és enni akarunk. S elfeledjük, hogy a kenyér csak azért szolgálja testünket, hogy a test földje legyen annak a virágnak, amelynek lélek a neve. Te csak azért s annak adtad a kenyeret, aki a lelkére gondol akkor is, mikor muló testét táplálja. Mint a kertész öntözi virágjai földjét: étel, ital úgy szolgál testünk táplálására, hogy meg ne haljon a lelkünk kertje, hanem nyíljon benne az égi virágok, a szeretet és jóság vi-

rágai. És mi érdemtelenek, óh mennyien harapunk mindennap az áldásba, a Te kezéd adta kenyérbe mosdatlan szájja. Atkozódva és kacagva. Egy kenyérből eszünk uram, mint a testvér és azért mert egyik nagyobbát tört magának belőle, agyonverjük érte. Nem érdemünk meg még a kenyeret sem és Te meg adod, ha nem is kérjük: add meg a mi mindennapi kenyerünket. Mert Te Atyánk jó vagy és irgalmas vagy. **Bocsásd meg a mi vétkeinket.** Ezt is csak úgy merjük kérni, mert szívvel megbocsájtó. Mert Atyánk vagy és szeretsz. Csak elég legyen irgalmad ahhoz a sok bűnhöz, amely életünkhöz tapad. Az első hazug szótól, amit még gyermekkorunkban először kiejtett ártatlan kis ajkunk, egy élet hazugságát óh bocsásd meg nekünk, amint mi is megbocsájtunk az ellenünk vétőknek. Ezt fogadjuk Atyánk. Mi is előveszünk azokat, akik vétkeztek ellenünk, akik megbántottak és megmondjuk nekik, hogy már nem haragszunk, csak Te bocsásd meg nekünk, amit embertársaink, önmagunk s ellened vétettünk. A bogárért amit eltapostunk, a virágért mit leszakítottunk s kalapunkba tűztünk, azért is bocsásd meg.

Hogy pedig ne essünk újra bűnbe vissza, **szabadíts meg minket a gonosztól.** Mert a gonosz kísért, minél jobbak leszünk annál erősebben a sarkunkba lép, mint egy mérges kígyó. Az a sok gonoszság, amit úgy hordozunk magunkban, mint egy raktár golyót, amellyel lelkünkben, mint egy raktár golyót, amellyel lelkünk nyugalmát megölhetjük, az a sok gonoszság, ami folyton csábít, hízogó szavakkal, dacos haraggal, szegénységgel, gazdagsággal kísért, hogy elhagyjuk a becsületes életet, hogy megcsaljuk magunkat s elhagyjunk téged Atyánk, hogy ne imádkozzunk s ne keressünk Téged, az igazságot, a jóságot és szeretetet. A gonoszság, amely folyton kísért s ígér aranyhegyeket, fülünkbe súgja, **add meg ezt a pénzes zsákot vagy ha nem tudod, akkor magadat, a gonoszság, amely arra csábít, hogy a becsület ma nem divat, mert nem hoz pénzt. A gonosz, amely kacag, ha kiejtjük a te fiad nevé, a gonoszság, amely hamis kultúrával rakja meg agyunkat s kifesti arcunkat, a gonoszság, amely álcot kötött lelkünk arcára, hogy fel ne ismerjék s amely kötelező udvariaskodást, kedveskedést mondhat ajkunkkal, megtéveszt mindenkit, a gonoszság, amely — Isten hozott kedvesem — mel köszönti azt, akit a pokolba kíván.** A gonoszság, amely ezt az egész szerencsétlen életünket teremtette, óh ettől a kegyetlen emberi gonoszságtól szabadíts meg Uram, **hogy ne vigyen a kísértésbe.** Mi olyan gyengék vagyunk a jóra, hogy csak Te szabadíthatsz meg minden gonosztól, kívül és belül, mert Tied a Mindenség, ez a nagy ország s benne minden ország. Tied, egyedül Tied az a boldog lélekország, a mennyország, annak minden hatalma és minden dicsősége most is, amint a Tied volt eddig és Tied lesz örökké...

Ilyen rövid idő alatt elmondani azt, hogy

mi van a **Miatyánk** imában nem lehet. De, hogy sokan, akik elmondták s elmondják nem tudják, mit kell kérni vele; azt tudom onnan, mert hallgattam hogyan imádkozták. Hallgasd csak meg. Oda sem figyelnek amíg imádkoznak. S egy imádkozó gép is több érzéssel mondja, mint ahogy darálják egy-egy templomban is.

Az **Úri** imánál egyebet nem is kell imádkoznotok. Amire az embernek szüksége van, az mind benne van. Kenyér, békesség, szeretet, bocsánat a régi bűnre és megbocsájtó szív és Isten védelme a lelki kár ellen. Egyéb mi kell még nektek? Aranylánc, kövesgyűrű, selyemruha? Hiszen eltelik 3000 hét, ez hatvan esztendő s még a parotok is ajg lesz meg, hát minek nektek a kincs. Nem elég kincs ez az imádság, amely, ha szívetekbe tüzitek, egyetlen gazdagságtok lesz ott, ahol nem kell egyéb csak az imádság. Testvéreim. Adjatok hálát Istennek ezért az imáért. Hogy leküldte nekünk Jézus útján És imádkozzatok el, ha felkeltek ágyaotokból, ha kifelétek a kapun, munkátok előtt, kenyérszegés előtt és este és mindenkor. Inkább imádkozzatok, mint káromkodjatok. És ha nem káromkodtok akkor is imádkozzatok. Mert utazás előtt állunk. Koposó vonatunk tája már virul valahol, talán le is vágta, és ezen a vonaton ahová megyünk, oda útleveél kell s ez a **Miatyánk** imája. Tanuljátok hát meg, hogy a **Miatyánktól** sietni nem lehet, aki sietve, futva imádkozza, az lekésik vele. Minden mondatánál egy gondolat percig pihenőt tartatok, hogy rágondoljátok, mit is imádkoztok így imádkoztatok:

Mi Atyánk, ki a mennyben vagy, szenteltesd meg a Te neved.

Jöjjön el a Te országod.

Legyen meg a Te akaratod, mint a mennyben, úgy a földön is.

A mi mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma.

És bocsásd meg a mi vétkeinket, miképen mi is megbocsátunk az ellenünk vétőknek.

És ne vigy minket kísértésbe, de szabadíts meg a Gonosztól.

Mert tied az Ország... a Hatalom, a Dicsőség most és mindörökké... Amen.

Biró Lajos.

Hányan vagyunk Unitáriusok?

Kissé messziről kezdem a dolgot, hogy annál biztosabban célhoz érjek; ezért a cím inkább a célt fejezi ki, mint e cikk tartalmát.

Az emberi művelődés sokkal inkább értelmi, mint érkölesi; sokkal több gyakorlati ismeretet és elméleti tudást adott, mint lelki fenköltiséget; lénye inkább világít, mint meégít; ádásaiból többet juttat a gazdagoknak és hatalmasoknak, mint a küzdő és verejtékező millióknak; sőt sokszor fokozza a szenvedést és nyomort, mert maga ad rettenetesnél rettenetesebb fegyvert az emberek kezébe egymás ellen.

Az emberi tudatlanság és gyarlóság, valamint a természeti csapások okozta számtalan baj és nyomoruság közepette enyhülést és megnyugvást találunk, reményt és erőt merítünk a szeretet és hit soha ki nem apadó forrásából.

Az önzetlen krisztusi szeretet nem ismer különbséget ember és ember között; előtte leomlanak azok a válaszfalak amelyek a közös lakóhely, vérségi kapocs, közös nyelv és vallás kötelekeivel az emberiséget kisebb-nagyobb szervezett egységbe különítik s olykor egymással szembe is állítják. Ez a szeretet, mely minden ellentétet elsimít, minden korlátot ledönt, minden nehézségen és akadályon győzedelmeskedik, a jóság és részvét éltető áramával egy nagy, közös egységbe fűzi az egész emberiséget. Letörli a könnyeket, helyet juttat az éhező szegénynek a dusan terített asztaloknál, leszedi a fejedelmi vállakról a drága öltönyt és betakarja vele a köldös meztelen testét, bekötözi az ellenség vérző sebeit, elnémitja az irigységet, eloszlatja a gyűlöletet, hegyeket mozdit ki helyükből csodákat művel. Mindezt annak a nevében cselekszi, akéhez a nehéz megpróbáltatás idején segedelemért könyörgünk és a magunkbaszállás ritka perceiben az áhitat szárnyain felemelkedni próbálunk, akit a szüntelen tülekedés és küzdelemben kifáradva olykor önkéntelenül is keresünk. Cselekszi ezt annak a nevében, akinek létezésére a nagy természet felséges összhangja, hatalmas erőinek látása, saját kicsinységünk s erőtlenségünk tudata mint a világmindenséget létrehozó és fentartó végokra akarva-nemakarva ráeszméltet; cselekszi annak a nevében, akiben teljességét hisszük megtalálni a szeretet, jóság és igazságosság eredményeinek, amelyekből oly kevés, oly parányi van bennünk.

Öszinte hit a végtelen jóságú és mindenható Istenben, önzetlen, krisztusi szeretet embertársaink iránt: ez a kettő a lényege és foglalata az igazi keresztény hitnek és gondolkodásnak, amelyet maga Krisztus tett legfőbb törvényé, amikor ezt mondta: »Szeresd a te Uradat, Istenedet teljes szivedből, teljes lelkedből és teljes elmédből, szeresd felebarátodat, mint tennmagadat!

E két tétel, a szeretet e kettős törvénye, az unitárius hit és vallási elvek foglalata is.

Ez az egyszerű és világos krisztusi törvény, amelyet tudós és tudatlan egyaránt megérthet, s amelyhez semmi magyarázat vagy hozzátoldás nem szükséges, hogy egész érkölesi és vallási életünknek irányítója, szabályozója legyen. Épen ezért az egész emberiséget egy nagy, közös lelki egységbe foglalja, egymást kölcsönösen megértő nagy családba, amely hittel és szeretettel fordul vigasztalásért és segedelemért az ő gondviselő Atyjához, Istenéhez.

Abban a magasságban, ahol a lélek szárnyalását és a gondolat szabadságát nem korlátozza semmi; ahol a mindeneget kutató és fűrkesző elmék, miként egy hatalmas hegy csúcsán a minden oldalról szabadon feltáruuló nagy természet szépségeiben gyönyörködni akarók, egy-

mással összetalálkoznak; ahol az isten és ember-szeretet éltető napjának fényénél az erkölcsi és vallási világrend végtelensége a maga kristálytisztaságában feltárul s a lélek minden kétsége és bizonytalansága szétoszlik; ebben a magasságban van az unitárius vallás és a hit világa. Akiknek lelke, tekintély és dogma korlátain túlemelkedve az isten és ember-szeretet napjának világosságával és melegével itt megjelik, azok mind unitáriusok bármely felekezethez is tartoznak a külső világban, mert mindnyájan a gondolkodó ész vallását követik.

Ha már most a statisztikától kérdelem, hogy hányan vagyunk unitárius felekezeti tagok anyakönyvelve, a felelet az, hogy körülbelül másfélmillión az egész világon; ha azonban azt kérdezzük, hogy mennyi az unitárius módon gondolkozók és hívők száma, akkor ez a szám megkétszereződik vagy talán megháromszorozódik, mert a szabadon szárnyaló lélek a tekintélyi és dogmatikus korlátokon túl, abban az ezmei magasságban, ahol csak a szeretet törvénye uralkodik, mind csak unitáriusokat talál.

S-y

A cipőfűző.

(Fordítás finnől.)

Motto: — és amit nem tetted a legkisebb testvérem egyikének, azt nekem sem tetted.

Röjök az utcát, barátném és én. Sok egymást lökdöső emberrel találkozunk. Velünk szembe egy öreg, bÉna ember botorkál... mankói kopognak a járdán. A nyakán egy csomó cipőfűző lóg — fekete, barna.

— »Nézd csak, azt mondja a barátném, »végy magadnak cipőfűzőt.«

— »Most nincs kedvem — fázik a kezem — sietek — és különben is, nincs szükség rá...«

— »Igen, és majd ha kell, elmész a legelső boltba és ott veszed meg. Pedig ennek a szegény öregnek igazán szüksége volna arra a pár koronára...«

Mikor a következő reggel öltözködöm és kötöm a cipőimet... placs, elszakadt a fűző... Nincs új... nem vettem tegnap.

Később találkozom a barátnémmal.

— »Gyere, sétáljunk arra felé, ahol tegnap jártunk.«

— »Miért?«

— »Elszakadt a cipőfűzőm és a tegnapi öreg bácsitól szeretnék újat venni.«

Gondoltam, no, most szorulsz...össze fog szidni a barátném és mondja:

— »Ugy-e, megmondtam.« Majd tart egy prédikációt. — Meg is érdemlem. De ő csak ennyit szolt:

— »Nem barátom, nem megyek hiába arra felé. Ugy sem találkozunk az öreggel Igen hideg van ma. nem mehet ki szegény.«

Akkor egyedül megyek... a fülembe cseng: »Szegény öregnek igazán szüksége volna arra a pár koronára.«

Megyek oda, ahol emlékszem, hogy igen gyakran láttam állni az öreget, mint kinalta a cipőfűzőket.

Nincs ott.

Talán a másik sarkon áll? Ott, ahol a trafik van.

Ott sincs... Nem, csakugyan, ilyen hidegben nem mehet az utcára.

Megyek tovább... tovább, de nincs sehhol... és nekem úgy kellene a cipőfűző.

Velem szembe jön egy ravaszszemű fiatalember, amolyan »utcánélő.«

— »Vegyén cipőfűzőt.«

— »Nem, nem, mert nekem nemcsak cipőfűzőre lenne szükségem. Nem veszek.«

Mégegyszer végigjárom az utcát, mindig remélve, hogy már végre láthatom azt a szegény, bÉna öreget. De nem találkozom vele és most cipőfűző nélkül maradok. Össze fogom kötni az elszakadtat, amíg nem találkozom a bácsival.

Ez legyen a büntetésem, amiért nem ragadtam meg az alkalmat, amikor szembe jött velem... most kereshetem és nem fogom találni.

Hány eset jut eszembe, mikor jót tehettem volna és nem tettem... Nagyon irigylem a barátnémot, aki cipőfűzőket vesz akkor is, mikor nincs is rá szüksége. Ő neki nem kell soha sem összekötni az elszakadt cipőfűzőjét, sem szaladni utcán fel, utcán le, amint egy öreg, bÉna cipőfűzőárúst keres.

HIREK.

Telefonszámunk: Lipót 974—24.

Ötven évvel ezelőtt...

A „Keresztény Magvető“ 1876. évfolyamának 301 s. köv. lapjairól vesszük ezt a krónikát:

„A folyó évi augusztus 27 és 28-ik napján Árkoson tartott zsinati főtanács emlékeztető marad egyházi életünkben. Vallásközönségünk főnökeit: püspököt és két főgondnokot kellett itt egyszerre megválasztanunk. A főgondnokságra többen említették jelöltekül. Egyik jelölt *Daniel* Gábor, Udvarhelymegye főispánja, kinek saját érdemei mellett történelmi kegyeletes visszaemlékezések is szóltak. Másik jelölt *Paget* János, e magyarrá lett, magas műveltségű angol úr, kinek főérdeme van a magyar és angol unitáriusok közt az 50-es évek óta kifejtett benső viszony létrehozásában. Harmadik jelölt *Brassai* Sámuel, a Magy. Tud. Akadémia r. tagja, egyetemi tanár, a magyar tudósok egyik legtehetősebb veteránja. Negyedik és a többi: dr. Berde Áron, Berde Mózsá, Kelemen Benő, Szentiványi Gyula.

Püspöki jelölt kettő volt. Egyik *Pap* Mózes r. tanár és egyházi főjegyző. A másik jelölt *Ferencz* József, a kolozsvári anyaekklézsia első papja és főgimnáziumi tanár, kit egyéni kitűnő, vonzó tulaj-

donai mellett különösen általános magas műveltsége, egyházunkban páratlan szónoki ereje és az irodalom terén szerzett érdemei emelnek ki.

M A főgondnoki jelöltekre nézve sikerült úgyszólván az egyhangu megegyezés. Végre mindnyájan Dániel és Berde Áron megválasztásában állapodtunk meg, ami megegyezett azon előre kimondott elvvel is, hogy az egyik főgondnok *kolozsvári* lakos legyen, hogy a Képviselő Egyházi Tanácsokban minél gyakrabban vehessen részt.

De a püspökségre nézve nem jöhetett semmi közös megállapodás létre. Két kitűnő és érdemes emberről volt szó s csak az érdemek minősége és súlya latolgattatott különbözőleg. Ha két püspöki szék lett volna, akkor könnyen megegyeztek volna egyhangulag abban, hogy az egyikbe Pap Mózes, a másikba Ferencz József választassék.

Istentisztelet után megkezdődött a szavazás az egyik főgondnokra és a püspökre. Komoly hangulat s aggodalmas feszültség közt folyt az mintegy óra hosszúság. Ekkor összeszámították előbb a főgondnokra szóló szavazatokat, 120 szavazatból Daniel Gábor kapott 116-ot. Az új főgondnok az esküt letévén, elnöki székét elfoglalta.

Most következett nyílt ülésben a püspökre beadott votumok összcshámlálása. A terem zsúfolásig telve volt, sőt az előcsarnokot s udvart is várakozók töltötték meg. Nagy csend közt hallatszott a két név egymás mellett, hol egyik, hol másik kerülve elől egy-két szavazattal, de a vége felé Pap Mózes neve már ritkábban jött elő, Ferencz József neve határozottan előtérbe lépett, már az abszolút többséget elérte, eggyel meghaladta mire rendkívüli mozgás és kitörő, hosszas éljenzés hangzott fel. A küzdelem el volt döntve. Ferencz József győzött. 120 szavazatból ő 66-ot kapott.

Ezután a püspök az esküt letévén, az elnöki székébe beiktattatott. — Ez gyenge, de azt hiszem hű vázlata az árkosi zsinaton lefolyt főgondnoki és püspöki választás történetének.

Bny. (Buzogány.)

Istentiszteletek a fővárosban: Minden vasárnap d. e. 11 órakor az V. Koháry-utcai templomban. Minden hó második vasárnapján délután 4 órakor a VII. ker. Csobánc-utcai elemi iskolában. Legközelebb tehát a Csobánc-utcában okt. 10. én lesz.

Esketést, temetést, keresztelést, egy nappal előbb kell bejelenteni. Ezt saját érdekében tartsa mindenki szem előtt. Hivatalos órák: délelőtt 9—12-ig délután 3—5-ig.

Nőszövetségünk ülést tart minden hó második csütörtökén. Legközelebbi ülés szept. 9.-én.

Lakásváltoztatás esetén egy levelezőlapon kérünk értesítést az új címről, hogy lapunkat pontosan kézbesithessük.

Ha egy családban betegség, vagy egyéb baj támad, ha valamely család tagja kórházi ápolás alá kerül, hozzátartozói levélben vagy telefonon értesítsék a lelkészi hivatalt erről, hogy amennyire erőnktől teik, enyhítsük testi-lelki fájdalmát szenvedő testvéreinknek.

Rendőrevangelizáció és Angol nyelvi órák tartása csak októberben kezdődik.

Képl-tanácsülést budapesti egyházközségünkben szeptember 5-én (vasárnap) d. u. 5 órakor tartunk. Ezt megelőzőleg szept. 2.-án (csütörtök) d. u. 5 órakor a Gazdasági Bizottság, szept. 4.-én (szombat) d. u. 5 órakor a Hiteleti és Nevelésügyi Bizottságok tartanak ülést a lelkészi hivatalban.

Tanévmegegyítő Istentisztelet szept. 12.-én, vasárnap délelőtt 11 órakor lesz a Koháry-utcai templomban. Minden elemi és középiskolai unitárius tanulóknak kötelessége az Istentiszteletre megjelenni. Szülőket is szeretettel várjuk. Predikál: Bíró Lajos.

Rev. W. H. Drummond angol lelkész testvérünk és neje kedves vendégeink lesznek szept. 23.-tól 29.-ig. Egyházközségünk életében való megjelenésük csak emelni fogja őszi hálaadó ürvacsorai Istentiszteletünket és a budapesti Egyházközség fennállásának 50 éves jubileumát. Mind a két ünnep erre az időre esik. **Szept. 26.-án,** vasárnap a rendes időben tartjuk őszi hálaadásunkat és vagy ezen a napon, vagy előtte való estén **Diszközgységet** tartunk templomunkban megfelelő zenei műsorral kiegészítve. Ezen a félszázados évfordulón elvonul lelki szemeink előtt röviden 50 hosszú évnek története. Attól az időtől kezdve, amikor mai templomunk helyén üres, elhagyott telek állott. Körülötte egyetlen épület sem. Akkor ez a templom még csak egy néhány Pesten élő unitárius szívében élt — mint álom. Látni fogjuk ezen az ünnepélyen, hogy mikor a szívünkben határozott vágyakozássá erősödött a templom képe, milyen erőfeszítések, mennyi reménykedés és lelkesedés tüzeből kristályosodott ki a **szívek álomképe** kőből való templomná. És mindezt tették azért, hogy az utódok szívében — a kőtemplomban imádkozva — az imádságok, a zsoltárok lelkének sejtelmes szálaiból szövődjenek, fonódjenek, épüljen föl az utódok szívében a »Szerelem« lélek-temploma, amelyben megszenteltessek az Ur neve. Az ünnepély részletes programjáról egyébként a meghívó fog teljes tájékoztatást nyújtani, amit minden budapesti és pestkörnyéki hívünknek megküldünk.

Kolozsvárról kapott jelentések szerint az ideai főtanács szept. 19. én lesz Kolozsvárt. Tehát nem Árkoson, amint azt eredetileg tervezték. Szept. 18. án »Véndiák« találkozó, másnap a főtanács és a püspök úr 50 éves püspöki jubileumának ünnepélése. A főtanácson és a püspöki jubileumon a magyarországi egyházrészt Dr. Csiki Gábor missziói lelkész fogja képviselni.

E hó közepén iktatta be hivatalába a pesti izr. hitközség a Rombach-utcai templom újonnan megválasztott rabbiját, dr. Fischer Benjámin. Az ünnepélyre egyházunkat is meghívták s ennek képviselőjében Józán Miklós püspöki vikárius jelent meg.

Józán vikárius aug. 15. én jött meg nyári szabadságáról jó egészségben s újból átvette hivatalos teendőinek intézését dr. Csiki Gábor

missziói lelkészünk a Szent István ünnepek he-
tében érkezik vissza Erdélyből s folytatja a Miszi-
szióház ügyeinek vezetését.

Az indiai liberális egyházak egyik ága, az
unitárius vallással rokon Brama Szamadzs egyház
100 éves jubileumát ünnepli 1928-ban. Erre az
ünnepre, amelyre már most készülődnek, az an-
gol és amerikai unitáriusok is elküldik képviselői-
ket.

Balázs Ferenc akadémitánk a californiai aka-
demiát kitüntetéssel végezte. A Mértékletességi
egylet pályadíját is ő nyerte el. Még egy évet ott
tölt el az ottani egyházi élet tanulmányozására.

Szép reményekre jogosító akadémitánk, fia
dr. Balázs Ferenc miskolci nyug. postafőosztály
hivűnknek, akivel együtt örvendünk fia komoly
sikerein.

Dr. Brassai Sámuel a magyar tudományos
világ és egyházunk büszkeségének életrajzát az
Egyházi Képviselő Tanács megírta a Kolozsvárt.
Az életrajz most hagyta el a nyomdát. Híveink is
megszereshetik 250 lei áron (kb. 85—90 ezer
korona) és pedig úgy, ha föbbben rendelnek s
budapesti lelkészi hivatalunk a megrendelt pél-
dányszámot egyszerre meghozatja Kolozsvárról.
Az életrajz írója: dr. Boross György egyh.
főjegyző, teol. tanár.

Hiszek egy Istenben... Dr. Csiki Gábor mis-
ziói lelkész könyve lelkészi hivatalunkban meg-
rendelhető 40000 K. ért.

Az egyházi adót, mint ezt mult számunk-
ban közöltük, adóbeszedő útján fogjuk be-
gyűjteni Budapesten lakó és a könnyen
elérhető környéki híveinktől. Az adóbeszedésre
Gál Miklós nyugalmazott lelkészünket hatal-
maztuk fel. Ő lesz tehát az, aki felfogja
keresni megbízó levelünkkel és a tavalyi
hátralékról s az idei adóról szóló nyugtákkal.
Kérjük [híveinket, fogadják küldöttünket
szeretettel, megértéssel s úgy készüljenek
erre a látogatásra, hogy ne kelljen kétszer
vagy háromszor külön utat tennie nyugal-
mazott lelkészünknek. Mindent meg teszünk
azért, hogy híveink legkényelmesebben telje-
síthessék az egyház iránti kötelességüket.

Botár Jánosné született Riemann Emilia,

Botár János nyug. postafőfelügyelő, a budapesti
egyházközség keblitanácsosának felesége, a mind-
nyájunk szeretett »Emmi néni«-je 73 éves ko-
rában aug. 3.-án meghalt. Keresztényi türelem-
mel viselte a kínos testi fájdalmakat, míg lelki
élete is megtört s Isten akaratán való meg-
nyugvással örökre lehunyta szemeit. — Megpihent
a szorgalmas kéz, mely egész életében övének

javáért szeretettel munkálkodott. Nem dobog töb-
bé a szív, mely önzetlenül jóakaró és szerető
volt mindnyájunkkal szemben. Legyen álma csen-
des. Istenünk vigasztaló szeretete pedig legyen
ittmaradt övével.

Győry Lóránd volt m. kir. földmivelés-
ügyi miniszter Budapesten és Gineverné szül.:

Győry Ilona Londonban július hó végén
meghalt. Testvérek voltak Egyik a mi országunk
híressége, másik egy nagy nyugati államban szer-
zett becsületet a magyar névnek. Együtt — egy
héten — hagyták el földi világunkat s hagytak
nagy szomorúságot az édesanya s szeretteik szí-
vében.

Emléküket áldjuk mi is.

**Baptisták, Nazarénusok, Methodisták,
Adventisták, Nemzetközi bibliatanulók** címen
jelent meg dr. Vass Vince theologiai professzor
kiváló tanulmánya, amelyben a felsorolt összes moz-
galmak lényegének, munkájának, módszereinek, iro-
dalmának, mai magyarországi helyzetének ismerte-
tesét s a mozgalmak kritikáját adja. A mű utolsó
fejezete a szektárius mozgalmak elleni védekezés
módjairól szól. A művet (amelynek bolti ára 15
ezer korona) 16.000 korona beküldése ellenében
bérmentve küldi meg: Sylvester-nyomda, Tahitót-
falu.

Tégy jót, s ne hidd, hogy az nyomtalanul

elvész,

mert mint az elhintett mag, meghossa a maga

idejében

gazdag aratását.

Könyvtárt,

értékes, régi könyveket keresek
megvételre.

Cím a kiadóhivatalban.

Rigó Ferenc

szobafestő és mázoló-mester

Hitrokonoknak a napi árnál olcsóbban
ban vállal úgy szobafestést mint mázolást.

Levelező-lap hívásra azonnal jövök.

PESTERZSÉBET, JÁNOS-UTCA 66. SZÁM.

Két-, három- és négynyüstös
székely házi szőttes
asztalkendő, törülközők, konyharuhák
stb. megrendelhetők:

Deák Miklós

hitrokonunknál

Lakása: II. KER., TÖLGYFA-UTCA 14

„STUDIUM“

KÖNYVESBOLT

Budapest, IV., Múzeum-körút 21. szám.

Telefon: Nagyrészt erdélyiekből Telefon
186-87. alakult új vállalat 186-87.

Szakt munkák, szépirodalmi, egyházi és egyetemi
tankönyvek raktára. Beszerez és szállít minden
kapható külföldi és belföldi könyvet és folyóiratot.
Vidéki megrendeléseket gyorsan és gondosan elintézi

BIRTALAN LAJOS

kárpitos és diszitő

BUDAPEST, VII., AKÁCSFA-UTCA 58.

Elvállal angol bőr-, szalon- és függönydiszítéseket
továbbá szabadon álló ottoman ebédlo-diványok,
rugganyos ágybetétek, matracok, ablakrolók készi-
tését és autók párnázását a legjutányosabb áron.
Vidékiek soronkívül pontosan kiszolgáltatnak. Szü-
nyegek, függönyök megóvását és molytalanításá
vállalom.

Kitüntette 1903-ban és 1925-ben.

FÜRSZT ANTAL

divat és orthopéd cipész

Budapest, X. Százados-út 21 szám.

Javításokat pontosan készíték. Levélhívásra
azonnal jövök. Hitrokonoknak jutányos ár.

BERDE LAJOS

cipészüzlete

Budapest, II. Batthyány-utca 48 szám.

Ferfi- és női cipőt mérték után készíték. Javítást is
vállalom. Mérsékelt árak. Hó és sárcipők szakszerű
javítását vállalom.

**Korchma és
Czirmay**

zongora-, pianinó- és harmónium-
készítők

BUDAPEST, VII., DOB.U. 94-96.

(Magyar Színház közelében.)

Készítünk: A legmagasabb igényeknek
megfelelő új zongorákat, pianinókat és har-
móniumokat a legprecízebb és legmodernebb
kivitelben. — Zongorák átalakítását, teljes
kijavítását, bőrzését, fényezését és hango-
lását vállalják jótállás mellett.

Ezüstéremmel kitüntetve.

Kádakat

Puttonyokat

Boredényeket

Mezőgazdasági
szerszámokat

Tragacsokat

Kocsirészeket

készítünk

Budapest, V., Kálmán-u. 21. Telefon: 5-34

Prém János szabómester

hitrokonoknak a napi árnál olcsóbban vállal
bármiféle ruhavarrást, fordítást, tisztítást stb.

Lakása: Budapest, VIII., Vig-utca 33. sz.

A Népies Irodalmi Társaság

erdélyi vonatkozású néprajzi, irodalmi és
történelmi kiadványai megrendelhetők:

Budapest, VI., Vilmos császár-út 55. sz.